

Општи подаци и протокол истраживања

Назив Пројекта :

СОЦИЈАЛНОМЕДИЦИНСКИ ФАКТОРИ СУИЦИДАЛНОГ РИЗИКА И МЕРЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ

Кључне речи :

суицид: фактори суицида, епидемиологија, превентабилност; метеоротропизам, календар

Предмет, садржај и циљ истраживања

Сажетак:

Европски програм WHO "Здравље за све до 2010. године" указује на чињеницу да је самоубиство један од најургентнијих социјално-медицинских проблема. Тако, суицид представља један од десет водећих узрока смрти.

Циљ истраживања јесте да се сагледају карактеристике суицида на територији Града Крагујевца са упоредним прегледом карактеристика у Србији, Европи и свету. На темељу добијених резултата базирати социјално-медицинске и друштвене мере предикције суицида и покушаја суицида.

Метод. Ради се о ретроспективној студији за период од 1991-2006. године. Извори података су подаци из документације са увиђаја МУП-а Србије, секретаријата у Крагујевцу као и медицинска документација КЦ Крагујевац. Поред тога биће коришћени СИНОП извештаји метеоролошке станице у Крагујевцу, као и подаци Републичког завода за статистику.

Биће посебно посматрана следећа обележја: социјално-демографске карактеристике суициданата, временске, календарске и метеоролошке карактеристике и остали фактори суицидалног ризика са посебним освртом на суицидогену предиспозицију, рецидивантност, болести-стања која претходе, итд.

Након прикупљања, подаци ће бити обрађени статистичком научном методологијом: Х2-тестом и мултиплом регресионом анализом а у циљу издвајања фактора који су од значаја за дефинисање суицидног профила личности. Резултати истраживања ће послужити, како за објашњење механизма који евентуално покрећу суицидогено понашање, тако и за успешну превенцију.

Циљ истраживања:

1. Сагледати карактеристике суицида на територији Града Крагујевца за период 1991-2006. година, са поређењем истих карактеристика за територију Србије и свет
2. Сагледати и упоредити изгубљене године живота (DALY) на посматраној територији са актуелним подацима из ужег и ширег окружења

3. На основу фактора суицидалног ризика и статистичком научном методологијом дефинисати профил суицидогене личности

Добијени резултати истраживања могу послужити, како за објашњење механизма који евентуално покрећу суицидогено понашање, тако и за успешну превенцију суицидалног понашања особа које околина препознаје као "нормалне особе".

Актуелност истраживања

Према подацима СЗО самоубиство је тринаести по реду узрок смрти у свету, четврти у популацији од 15-44 година. Према статистичким подацима годишње у свету умре око 800 000 људи услед суицида-1 смрт на сваких 40 секунди. Још већи проблем огледа се у чињеници да много више људи покуша самоубиство или се саморањава. Услед сваке смрти услед суицида остају многи животи који су добоко емоционално, социјално и економски погођени. Тако, економски трошкови отклањања последица самоповређивања достижу милијарду долара.

Међународна асоцијација за превенцију самоубиства-IASP дефинисала је 10. септембар Даном превенције самоубиства, чиме скреће пажњу на актуелност проблема. Истраживање ће посебан акценат ставити на показатеље које самоубица изражава у виду апела за помоћ, јер га ми можемо спречити ако га на време откријемо. Дакле, што раније сагледати факторе суицидалног ризика уз постојање суицидогене предиспозиције у циљу ефикасније превенције и предикције овог растућег здравственог и опште друштвеног проблема.

Предмет и опис истраживања, задаци, методологија, очекивани резултати

Тип студије

Ради се о ретроспективној студији за једанаестогодишњи период (1991-2001. година) са циљем да се сагледају фактори који утичу на суицидогено понашање, са посебним освртом на социјалномедицинске, календарске и метеоролошке факторе. А све то у циљу откривања што јаснијих фактора ризика-мотива, који заједно са деловањем самоубилачке психе-самоубилачке диспозиције чешће доводе до самоубиства. На основу свих тих података би се дефинисао профил суицидогене личности.

Значај истраживања

Дакле, истраживање треба да помогне, да се за сваку групацију становништва истих карактеристика, уз постојање двеју група фактора и јасно дефинисаног профила суицидогене личности, са великом вероватноћом може рећи када, како и зашто може доћи до самоубиства. Све би то требало да допринесе бољој предикцији самоубиства.

Јединице посматрања

Јединице посматрања су особе, које су у дефинисаном периоду, на територији града Крагујевца извршиле самоубиство. Рађен је комплетан попис свих суициданата.

Извори података

У истраживању су коришћени подаци из документације са увиђаја МУП-а Србије, секретаријата у Крагујевцу, са места догађаја суицида, као и извештаји о хоспитализацији пацијената лечених на психијатријској клиници КБЦ-а Крагујевац.

За демографска истраживања, коришћени су подаци одељења за статистику Републичког завода за статистику у Крагујевцу.

Подаци о броју запослених, за сваку годину посматрања, добијени су из Извештаја Републичког завода за тржиште рада-Филијала у Крагујевцу.

За временска стања коришћен је СУНОП извештај метеоролошке станице у Крагујевцу.

Обележја посматрања

а) За одређивање социодемографских карактеристика суициданата, коришћена су следећа обележја: старост, пол, место становања, место рођења, мигрантност, школска спрема, занимање, извори прихода, брачно стање, комплетност породице.

б) Временске, календарске и метеоролошке карактеристике. Анализиран је суицид у току дана, недеље, по месецима и годинама посматрања. Дефинисана су временских стања и у односу на њих праћена фреквенција суицида.

в) Анализирани су остали фактори суицидалног ризика: болест-стање које је претходило суициду, начин и средство извршења, место извршења, наговештај догађаја, остављање опроштајног писма-поруке, предузимање мера обезбеђења, понашање пре суицидалног чина, хередитет, ранији покушаји-рецидивантност, мотив извршења, да ли је непосредно пре самоубиства извршио неко кривично дело и да ли је раније кривично кажњаван.

По поједеним обележјима (пол, старосне групе, запосленост) рађена је анализа стопа суицида у периоду од 1991-2001.године као и компаративна анализа стопа суицида у периоду 1991-1995.год. и 1996-2001.год.

Статистичка обрада података

У статистичкој обради података овог истраживања коришћене су методе: прикупљање и сређивање статистичких података (груписање и приказивање), статистичко описивање и статистичка анализа. Од метода статистичке анализе примењено је испитивање 2-квadrat тестом у оквиру СПСС статистичког пакета. □ значајности разлика Х2-квadrat тестом испитиван је утицај сваког од посматраних фактора на учесталост појаве суицида. Униваријантном регресионом анализом испитивана је значајност сваког фактора на изходно обележје посматрања, у овом случају суицид. Ради испитивања независности дејстава сваког од посматраних фактора коришћен је модел мултипле регресионе анализе, у који улази сваки од посматраних фактора који се униваријантном анализом показао као значајан. На тај начин издвојени су фактори који су од значаја за дефинисање суицидног профила личности.

Након статистичке обраде резултати су приказани табеларно и графички.

Значај истраживања

Истраживање је усмерено на предикцију и превенцију самоубилачких радњи (суицида и покушаја) како би се смањило губитак најквалитетнијих година живота имајући у виду да је највећа учесталост у млађој популацији, да би се смањили економски, социјални и емотивни губици, односно да се предузимањем адекватних мера, стопа суицида доведе на ниво који је у складу са Циљевима СЗО до 2010.

Имајући у виду актуелност и значајност истраживања постоји велико интресовање млађих колега да обрађују ову тему, што би се на конкретном теоријско практичном типу студије едуковао већи број магистраната, доктораната и специјализаната.

Руководилац пројекта:

проф. др Славица Ђукић Дејановић

Главни истраживач:

проф. др Часлав Милић

Ангажовани истраживачи:

проф. др Горан Михајловић

проф. др Радомир Павловић

проф. др Мирослав Фолић

доц. др Драгана Игњатовић-Ристић